

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT

XXVI. TELEKI PÁL KÁRPÁT-MEDENCEI FÖLDRAJZ - FÖLDTAN VERSENY

DÖNTŐJÉNEK FELADATLAPJA - 2017/2018. tanév 8. osztály

Közreműködő és támogató partnereink:

A Kárpát-medencei döntő támogatói:

Emberi Erőforrások Minisztériuma, MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt., Richter Gedeon Nyrt., Szegedi Egyetem Földrajzi és Földtudományi Intézet, MTA CSFK Földrajztudományi Intézet, Magyarhoni Földtani Társulat, Aggteleki-, Balatonfelvidéki-, Bükki-, Duna-Dráva-, Duna-Ipoly-, Fertő-Hanság-, Hortobágyi-, Kiskunsági-, Körös-Maros-, Órségi Nemzeti Park Igazgatóság, Szerencsejáték Zrt., MVM Magyar Villamosművek Zrt., Nemzetközi Vadászati és Vadvédelmi Tanács, Komlóssy György, OMBKE, MFT Földgömb, Biocentrum Kft.

Kedves Versenyző!

Kérünk, mielőtt elkezdenéd a feladatlap kitöltését, figyelmesen olvasd át az alábbi útmutatót!

ÚTMUTATÓ

A feladat megoldásához segédeszköz nem használható! Könyvet, térképet, mobiltelefont a versenyre bevinni nem lehet. A feladatokat tintával (golyóstollal) kell megoldanod. Mielőtt válaszolsz a kérdésekre, jól gondold át a feladatot.

Ne időzz sokáig egynél! Ha megakadsz, nyugodtan menj tovább!

A kihagyottakra akkor térj vissza, ha már valamennyi kérdésen végighaladtál, és még van időd!

A feladatlap összesen 100 kérdést, illetve feladatot tartalmaz.

Az egyes feladattípusok előtt útmutató található. Ezek tanulmányozása elengedhetetlen a helyes megoldáshoz.

A feladatok elvégzése után a végleges válaszokat vedd át az Értékelőlapra.

Az Értékelőlapon már nem javíthatsz, az átjavított válaszokat már nem fogadjuk el.

Kérünk, törekedj olvasható írásra.

Minden helyesen megoldott válasz 1 pontnak számít. Az elérhető maximális pontszám: 100 pont.

A feladatok megoldására 1,5 óra, azaz 90 perc áll a rendelkezésedre.

Jó munkát, sikeres versenyzést kívánunk!

STATISZTIKA

Ausztria, Szlovénia, Szlovákia

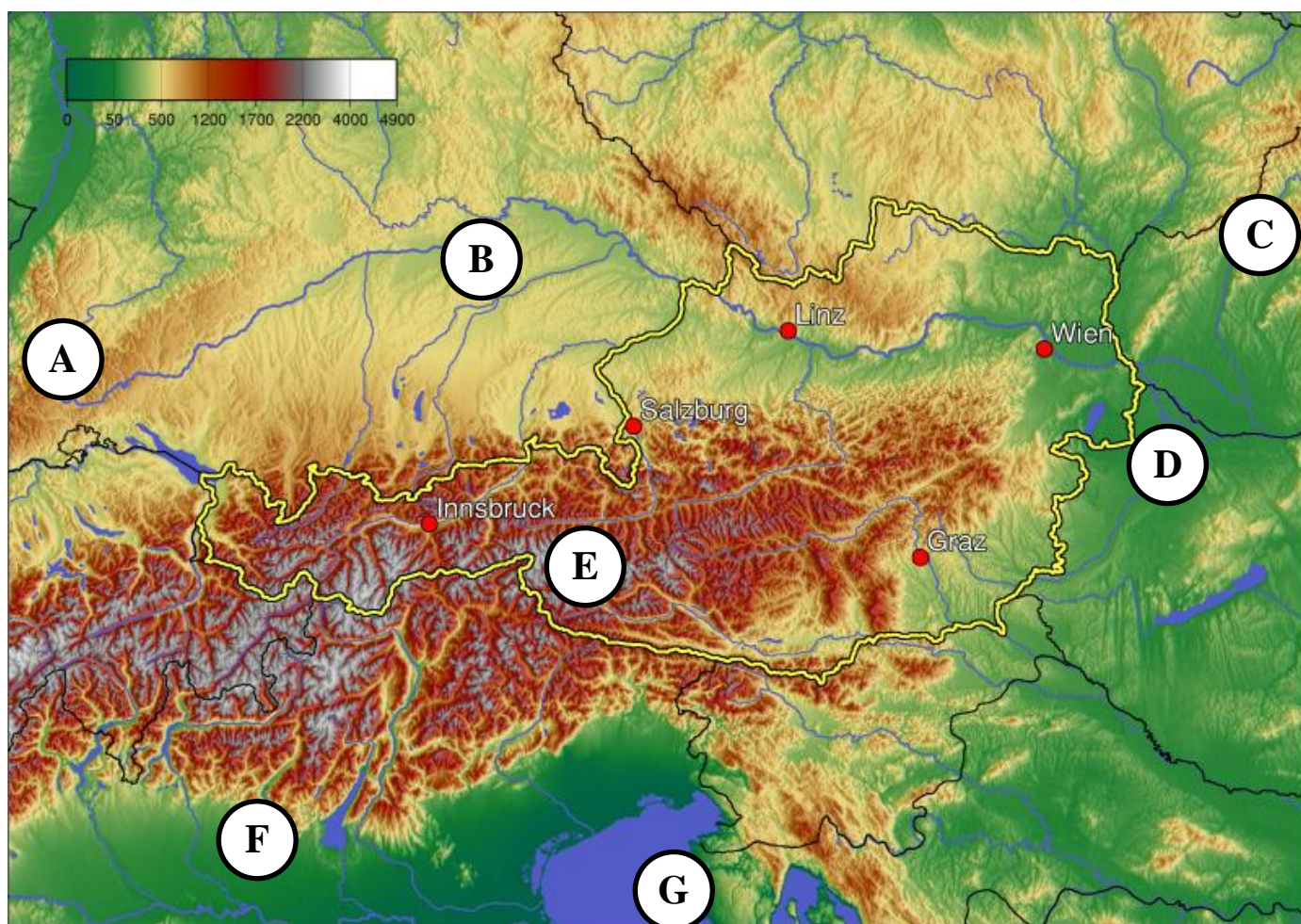
Útmutató: Figyeld meg jól az alábbi táblázatot és válaszolj a táblázat alatt található kérdésekre!

		Ausztria	Szlovénia	Szlovákia
A gazdaság legjelentősebb ágazatai		%	%	%
	a nagy- és kiskereskedelem, az áru- és személyszállítás, a szálláshelyszolgáltatás és vendéglátás	22,9	20,7	21,6
	egyéb szolgáltatás: a közigazgatás, a honvédelem, az oktatás és a humánegészségügyi és szociális ellátás	17,5	16,9	13,4
	ipar	21,6	27,6	27,3
EU-n belüli export-kereskedelem (ezen belül a legjelentősebb célországok)		71 (Németország 30 Olaszország 6 Szlovákia 4)	75 (Németország 19 Olaszország 10 Ausztria 7)	85 (Németország 22 Csehország 12 Lengyelország 8)
Unión kívüli országba irányuló exporttermékek		USA 6 Svájc 5	Szerbia 4 Bosznia- Hercegovina 3	USA 2 Oroszország 2 Kína 2
EU-tagországból érkező termékek aránya (ezen belül a legjelentősebb országok)		78 (Németország 43 Olaszország 6 Csehország 4)	71 (Németország 17 Olaszország 13 Ausztria 10)	80 (Németország 20 Csehország 17 Ausztria 10)
nem az Unióból érkező termékek legjelentősebb országai		Svájc 6 Kína 3	Kína 5 Törökország 4	Dél-Korea 5 Oroszország 4

- 1) A gazdasági ágazatok adatainak, arányainak vizsgálata alapján melyik a legfejlettebb gazdaságú ország?
- 2) A táblázat adataiból kiindulva melyik ország számára a legelőnyösebb az Uniós tagság?
- 3) A három ország számára melyik a legfontosabb uniós kereskedelmi partner?
- 4) Melyik az az ország, amelyik uniós export-kereskedelme csak szomszédos országokra irányul?
- 5) Melyik az az ország, amelynek az unión kívüli kiviteli kereskedelmének legfontosabb szereplői is európai országok?
- 6) Melyik a legjelentősebb unión kívüli európai kereskedelmi partner?
- 7) Melyik kontinens országaival bonyolódik a legtöbb Európán kívüli kereskedelem?
- 8) Melyik ország importál a legtöbbet az Unión kívülről?

HOL UTAZTUNK?

Útmutató: Jellemzőket olvashatsz az alábbi térképen betűvel jelölt tájakról, és a betűjelek beírásával kell válaszolnod arra, hogy a leírás alapján melyik tájon utazunk!

9) A helyiek nagyon szép, dallamos, a latin nyelvcsaládba tartozó nyelven beszélnek.

10) Utazásunk során kenut béreltünk, és a több ágra szakadt folyó hordalékkúpján kalandos vízitúrát tettünk.

11) Festői tájon autóztunk, ahol a vidék lépcsősen ereszkedik a főfolyó felé. Azt már csak az útikönyvekből tudtuk, hogy a különleges vízhalózatot a gleccserek hordaléka alakította, terelgette. A táj feltöltésében azért a folyók is vállaltak szerepet. Amikor megéheztünk, hagyományos ételeket kóstoltunk: sült kolbászt mustárral, burgonyával. A nagyvárost, Münchent ezúttal elkerültük.

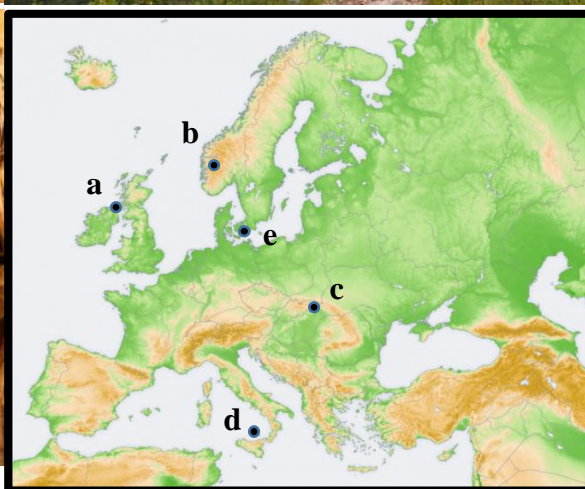
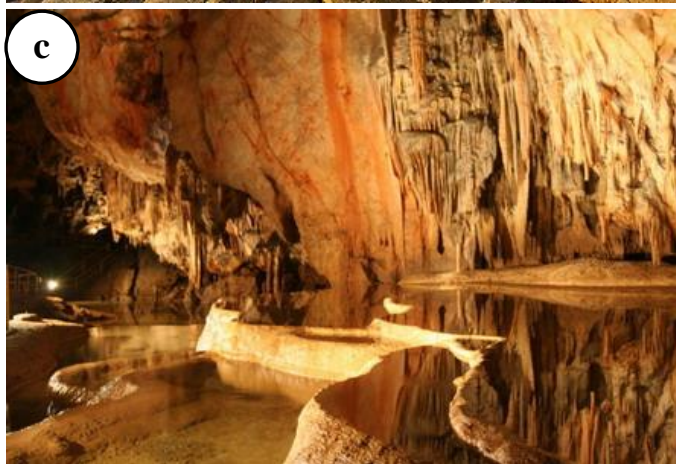
12) Utazásunk során megtekintjük a híres Berg és Brigach folyók összefolyását. Legkisebb útitársunk egy papírhajót akart 2850 km-es útjára engedni, erről azonban lebeszéltük.

13) A geológia iránti szenvedélyünk miatt a közeli bányavárosban nem csak a szép templomokat és történelmi épületeket szemléltük meg, hanem a bányamúzeumot is, ahol aranyat, ezüstöt, rezet bányásztak a múlt századig.

14) Túránk alatt több, mint 3000 méterre is feljutottunk!

- 15) Az itt látható táj vadregényességét a hegyek által határolt, mély, hosszúkás formájú, kristálytisza vizű tavak sokasága adja,
- 16) Csodálatos állat-és növényvilágot figyelhettünk meg ittlétünk alatt, a ligeterdők, mocsárerdők, láprétek főleg a vízimadarak tanulmányozásában segítettek.
- 17) Amikor elegünk lett a sós fürdőzésből, túráztunk egyet a környék karsztos eredetű dombvidékén. Itt már kevésbé találkoztunk a korábban megfigyelt, látványos terra rossával.
- 18) Meglátogattuk a várost, ahol Pázmány Péter esztergomi érsek megalapította az Eötvös Loránd Tudományegyetem elődjét. Innen elautóztunk a közeli Vág folyóig.
- 19) A tájon autózva nem hagyhattuk ki azt a nagyvárost, ahol a Siemens, a BMW, az Allianz, valamint futballrajongó sofőrünk kedvenc csapata, a Bayern is található.
- 20) A táj csapadékosságával, fenyőerdőivel, magasságával megtévesztő a gyakorlatlan szemnek, alig hisszük, hogy egy lepusztult röghegységen autózunk keresztül.

TERMÉSZETI VILÁGÖRÖKSÉG EURÓPÁBAN

Útmutató: Az alábbiakban az UNESCO Világörökségi Listájáról olyan európai példákat válogattunk, amelyek kivételesen nem kulturális, hanem természeti értékei miatt kapták meg különleges védettségüket. A képek alapos megfigyelése után az alábbi kérdésekre adott válaszok közül válaszd ki a helyes megoldást!

21) Az **a** képen a néhai lávamező szabályos formákat alkot. Mi az oka a szabályosságnak?

- A) A bazaltbányászat folyamán a gazdaságosan kibányászható réteget gépek segítségével lefejtették, ennek eredményeképp láthatóak a szabályos maradványkőzetek.
- B) Az egyenletesen kihűlő lávában repedések keletkeztek, amelyek a bazaltban szabályos hatszögű, néhol ettől eltérő szögszámú formákat hoztak létre.
- C) A láva a hajdani mészkőfelszínbe - a mészkő kémiai tulajdonsága miatt – ilyen szabályos repedésekben tört a felszínre, ahol megszilárdult.
- D) Az itt lakók a történelem során felhasználták a kőzetet a házaik építéséhez, és az akkori repesztéses technika miatt látható ma az emberi beavatkozás nyoma.

22) Melyik a helyes jellemzés a **b** képen látható világörökségről?

- A) Jégkori gleccser alakította ki, amelybe olvadás után a környező hegyekből folyóvizek áramlottak, így vize kiédesedett. Szinte egész évben jól hajózható, kivéve a szárazabb nyári időszakban.
- B) A jól látható tölcsérszerű formát a tenger erőteljes eróziós munkája alakította ki. Gazdasági hasznosítása a hajózáson kívül vízenergia előállítását is jelenti.
- C) A folyóvizek által kivájt völgyeket a jégkori gleccser alakította tovább, amelyet olvadás után a tengervíz elárasztott. Jellegzetessége, hogy a felső része mélyebb, mint ahol a tengerrel találkozik.
- D) A meredek falakkal határolt terület formáját törésvonal jelölte ki, amelyet a folyók mélyítettek tovább.

23) Hogyan keletkeztek a **c** képen látható cseppkőképződmények?

- A) A karsztvíz a levegőn és gyökereken áthatolva szén-monoxiddal telítődik, így könnyebben oldja a mészkövet. A barlang légterébe érve a szén-monoxid elillan, emiatt a vízben tárolt mész is kiválik.
- B) A csepegő víz a barlangba érve elveszíti szén-dioxid-tartalmának egy részét, így a benne oldott állapotban lévő kalcium-karbonát kiválik, és cseppkő formájában lerakódik.
- C) A folyamatosan beszivárgó csapadékvíz lepusztítja, oldja a barlang eredeti mészkőanyagát, amely lepusztítás a víz irányától függően változatos cseppkőformákban jelenik meg.
- D) A barlangba beszivárgó karsztvíz a felszíni és barlangi nyomás- és hőmérsékletkülönbség miatt hirtelen kisebb térfogatú lesz, így a benne lévő mésztartalom lerakódik.

24) A vizek melyik csoportjába sorolható a karsztvíz?

- A) Felszín alatti vizek közül a résvizek közé, mert a kőzetek repedéseiben található.
- B) Felszín alatti vizek közül a rétegvizek közé, mert a barlangok eltérő kőzetrétegek mentén keletkeznek, és a kettő között fejt ki oldó hatását a karsztvíz.
- C) Felszín alatti vizek közül artézi víznek nevezzük, mert a beszivárgó víz nyomás hatására bukkan elő karsztforrásként.
- D) Felszín feletti vizek közül csapadékvíznek nevezzük, mert a karsztvíz a felszínről csapadék formájában szivárog a kőzetekbe.

25) Mi lehet a **d** vulkán kráterében látható sárgás elszíneződés?

- A) A meleg gőz hatására megtelepedő sárgás zuzmótelepek.
- B) A vulkáni kráterben egyedül megtelepedni képes sárgás penészgomba-fajok.
- C) A szigeten fészkelő sirályok guanója, amely a benne lévő foszfortól sárgás.
- D) A vulkáni utóműködés következtében gőzből és gázokból kiváló kéntelepek.

26) Melyik tengerben található a **d** sziget?

- A) Jón-tenger.
- B) Ligur-tenger.
- C) Tirrén-tenger.
- D) Márvány-tenger.

27) Melyik kijelentés igaz a **d** képen látható vulkánról?

- A) Biztos, hogy sűrűn és lassan folyó bazaltlávából keletkezett.
- B) Biztos, hogy felszíne már nem formálódik tovább.
- C) Biztos, hogy elcsúszó kőzetlemezek mentén keletkezett.
- D) Biztos, hogy nem Európa legmagasabb vulkánja.

28) Mi pusztítja dániai sziget magaspartját (**e**)?

- A) A tenger hullámozása a leszakított sziklák közettörmelékének segítségével.
- B) A parton megkapaszkodó növényzet a gyökereik segítségével.
- C) A partszakaszon zajló építkezések.
- D) A gyakori felhőszakadászerű esőzések.

29) A világörökségi címet azért nyerte el a partszakasz (**e**), mert az egymásra rakódott kőzetek között találtak egy réteget, amely a középidőben, a Yukatán-félszigeten becsapódott meteorit hatására alakulhatott ki. Ez nem egy bizonyított elmélet, de a tudósok ma is vizsgálják a lehetőségét. Mit próbálnak ezzel megmagyarázni?

- A) Azt, hogy a középidőben a Yukatán-félsziget és Európa még kapcsolódtak egymáshoz.
- B) Azt, hogy a becsapódott meteorit által előidézett cunami hatására indult meg a partszakasz pusztulása.
- C) Azt, hogy a becsapódás okozta por és füst, valamint a megemelkedett szén-dioxid-szint évekig tartó hatása nagy kihaláshullámot eredményezett a Földön.
- D) Azt, hogy a meteorit-becsapódás felgyorsította a tengeri üledékképződést.

Az elkövetkezőkben egy-egy legendából idézünk egy kis részletet. Melyik világörökségre vonatkozhat? A betűjel beírásával válaszolj!

30) Egy gonosz rabló élt ezen a vidéken, aki sanyargatta a népet. Közben beleszeretett a falu legszebb lányába, de az előle elmenekült. A titkos helyről aztán, a rabló távozása után, szentjánosbogarak vezették ki. _____

31) Egy óriás utat épített magának otthonától az ellensége házáig, majd lepihent. A levert kőcölöpökön azonban az ellensége hamarabb jutott el az ő birtokáig. Szerencsére felesége elhitette a betörővel, hogy az alvó óriás csak a fia. De mekkora lehet akkor az apa? Ijedtében az ellenség elmenekült, és felszaggatta maga mögött az utat, hogy más ne járhasson rajta. _____

32) Héphaisztosz a kovácsok, fémművesek istene volt. Római megfelelőjének szent helyén kovácsolta az istenek és hősök számára csodás fegyvereit. _____

Ha már világörökségekkel foglalkoztunk, oda kell figyelniük az időjárásra is, hiszen nem mindegy, hogy mikor járunk arra és hogyan készülünk fel. Az alábbiakban jellemzőket írtunk. A megfelelő betűjellel kell válaszolnod, hogy melyik világörökségre gondoltunk. Ha többnek is ugyanaz az éghajlata, jellemzője, elegendő, ha egy helyes megoldást írsz az értékelőlapra!

33) Az év bármelyik napján jársz is arra, mindig legyen nálad esernyő, szükséged lehet rá.

- 34) Ha napimádó vagy, nyáron menj oda, garantáltan hőség lesz, és nem zavarja felhő az örömed.
- 35) Az évszakok egyenlő hosszúak. Akkor látogass ide, ha nehezen viseled a szélsőségeket, és szereted a mérsékelt hőmérsékleteket.
- 36) Itt találkozol a fentiek közül a leghidegebb téllal, így van esélyed a környéken akár síelni is.
- 37) Vigyázz a kora tavaszi hóolvadással, ilyenkor a környéken látványosan kiönthetnek a kisebb patakok is.
- 38) Nyári séta közben narancsfákban is gyönyörködhetsz.
- 39) Barna erdőtalajjal is találkozhatsz, de erősen kilúgozott formában.
- 40) Itt még kaktuszgyümölcsöt is szedhetsz szabadon.

ÉSZAK-EURÓPA

Útmutató: Az alábbiak Észak-Európa országainak gazdaságával foglalkozunk. Készítettünk négy tagú szókapcsolatokat a gazdaságról, amelynek egyes tagjai hiányoznak. Ezeket neked kell pótolnod az alattuk látható kifejezések segítségével. A kifejezések betűjelét kell a megfelelő szám mellé beírnod! (Nem minden kifejezést tudsz felhasználni.)

- A) családi birtokok → 41) _____ → értékesítés → 42) _____
- B) szerkezetváltás → 43) _____ → kevés nyersanyag → 44) _____
- C) megújuló energiaforrás → tengerpart → 45) _____ → villamos energia
- D) 46) _____ → papír újrafeldolgozás → 47) _____ → könyvkereskedelem
- E) 48) _____ + bőséges csapadék → 49) _____ → alumíniumkohászat
- F) Északi-tenger → fűrotornyok → kőolaj, földgáz → 50) _____

a) vasércbányászat	d) szélparkok létesítése	g) számítástechnika, elektronika	j) olcsó vízenergia	m) acélgyártás
b) magasan képzett szakemberek	e) nyomdaipar	h) bútoripar	k) tenger	n) szövetkezetek létrehozása
c) halfeldolgozás	f) nagy esésű folyók	i) korszerű gépek, jó vetőmag használata	l) szelektív hulladékgyűjtés	o) nyersanyag-export

NÉPKERESŐ

Útmutató: Felsoroltunk néhány európai népet, amelyek nem alkotnak önálló országot. Párosítsd a népet azzal az itt felsorolt országgal, amelynek területén jelentős számban él! Az ország betűjével válaszolj!

51) baszk	A) Lengyelország
52) breton	B) Csehország
53) vallon	C) Belgium
54) számi	D) Románia
55) csángó	E) Spanyolország
56) morva	F) Szlovénia
	G) Franciaország
	H) Finnország
	I) Nagy-Britannia

NYUGAT-EURÓPA

Útmutató: A következő feladatban Nyugat-Európával kapcsolatos kérdéseket teszünk fel. Egy kérdésre több jó válasz is lehetséges. Az alábbi útmutató alapján kell eldöntened, hogy melyek azok. A feladat száma mellé az értékelőlapon a megfelelő betűjelet kell írnod.

- A) Ha az 1., 2., 3. válasz is helyes.
- B) Ha az 1., 3. válasz helyes.
- C) Ha a 2., 4. válasz helyes.
- D) Ha csak a 4. válasz helyes.

57) Nagy-Britannia a kontinens egyik legfejlettebb országa. Fejlődéséhez az elmúlt évszázadokban több tényező is hozzájárult. Melyek ezek?

1. Békére és megállapodásra törekvő diplomáciai alapelvei.
2. Az Atlanti-óceán közelsége.
3. Az angol bankok egész világra kiterjedő monopolhelyzete.
4. Amerika felfedezése és a gyarmatbirodalom kiépülése.

58) Az ipari forradalom után Nyugat-Európában klasszikus iparvidékek alakultak ki. Mi volt jellemző ezekre?

1. A nagyüzemben zajló nehézipari termelés sok száz munkást foglalkoztatott.
2. A nagy területre kiterjedő ipari üzemek és települések között tágas zöld területek húzódtak, amelyeket bicikliutak, sétányok szeltek át.
3. A termelést még nem szabályozták szigorú környezetvédelmi törvények, ezért a gyárak, illetve a lakosság és közlekedés nagyon megterhelték a környezetet.
4. Az iparvidékek területén fejlett oktatási intézmények és kutatóközpontok segítették a vas- és acélgyártás növekedését.

59) Az Atlanti-óceán közelsége milyen energiaforrást biztosít az itt lévő országok számára?

1. A tengervíz állandó emelkedéséből és süllyedéséből származó mozgást erőművekben villamos energiává alakítják át.
2. A tengeri fúrótornyok segítségével nagy mennyiségű kőolajat és földgázt termelnek ki, amelyből több ország is részesül.
3. A tenger és szárazföld között fújó állandó szelet energiaként hasznosítják.
4. Több nyugat-európai ország is használ atomenergiát a gazdaság működtetéséhez.

60) Melyek voltak a régi iparvidékek legfontosabb telepítő tényezői?

1. A tengerpart kikötői és a vízi utak biztosították a megfelelő szállítási lehetőséget.
2. A közeli folyóvizek biztosították a gőzgép működését, amit az azóta kiirtott erdők fáival fűtöttek.
3. Nagyvárosok közelsége biztosította a szükséges munkáslétszámot, és a megfelelő szolgáltatásokat.
4. A feketekőszén, mint energiaforrás és a vasérc, mint nyersanyag volt a legfontosabb telepítő tényező.

61) Mi igaz a Nemzetközösség államaira?

1. Többségük a brit birodalomhoz kapcsolódott valamikor.
2. A tagországok között a legnagyobb területe Ausztráliának van.
3. A Nemzetközösség feje II. Erzsébet, valamint egyes tagállamoknak (pl. Ausztrália) ő az uralkodója is.
4. A tagországok hivatalos nyelve az angol.

62) Mi jellemző a modern brit gazdaságra?

1. Londonban a munkabérek – a nagy számú bevándorló és helyi lakos miatt – alacsonyabbak a többi brit településhez képest.
2. Az ipari termelés nagy részét más, főleg ázsiai országokba szervezik ki.
3. A gazdasági termelés napjainkban Közép-Angliában a legnagyobb.
4. A bevétel legnagyobb részét a szolgáltatások adják.

63) Miért kedveznek az éghajlati adottságok Franciaország mezőgazdaságának?

1. Mert a változatos éghajlat sokféle növényi és állati alapanyag előállítását teszi lehetővé.
2. Mert szélsőséges időjárási jelenségek – kevés kivételtől eltekintve - nem akadályozzák a termelést.
3. Mert az óceán és tenger közelsége, valamint a földrajzi szélesség miatt a csapadék mennyisége és a hőösszeg megfelelő a legfontosabb termesztett növények számára.
4. Mert a gyümölcs- és zöldségtermesztés főleg a tengerparti nagyvárosok környékére összpontosul.

64) Miben hasonlít a brit és francia mezőgazdaság?

1. Mindkettő legfontosabb tenyésztett állata a szarvasmarha és a juh.
2. Alapvető élelmiszernövények közül mindkét ország a búza termelésével és exportálásával foglalkozik.
3. Mindkét ország a legfejlettebb mezőgazdasági technikával műveli a földeket.
4. Mindkét országra a nagybirtokok túlsúlya a jellemző.

65) Melyek az igaz állítások Franciaország gazdaságával kapcsolatban?

1. A francia repülőgépgyártás központja Párizs, mivel a fővárosnak több reptere is működik.
2. A francia csúcstechnológia termékei többek közt az atomerőmű-alkatrészek, műholdak, harci eszközök.
3. A francia textilipar hagyományos szerepe mára megszűnt, a nagy központok, Lille, Lyon elvesztették korábbi szerepüket.
4. A vegyipart a marseille-i kőolaj-finomító mellett a népszerű parfümök is képviselik.

66) Hollandia a legfejlettebb európai országok között szerepel, mégis komoly problémákkal, kihívásokkal kell szembenéznie. Melyek ezek?

1. A holland mélyföld egyes területein a víz lefolyása nagyon rossz, ezért gyakoriak a lápos, mocsaras területek.
2. A területhez képest nagyon magas a lakosság száma, amely komoly környezeti terhet jelent. A károkat növeli a növényvédőszer, műtrágya is felhasználó intenzív mezőgazdaság.
3. Területének harmadát a tengertől hódította el, ezért a gátrendszer folyamatos javításra szorul, mert a vihardagályok, viharok rendszeresen ostromolják a gátakat.
4. A holland mélyföldet az oda érkező folyók hordalékukkal töltötték fel, a területet csatornák hálózák be. A sós víz és a hordalék a területet terméketlenné tette, ezért nem alkalmas a földművelésre.

HAZÁNK TÁJAI

Útmutató: A térképen hazánk nemzeti parkjait láthatod. Ezeket betűvel jelöltük. A térkép alatti jellemzőkhöz párosítsd hozzá a megfelelő nemzeti park betűjelét! (A Balaton-felvidéki N. P. igazgatósága Csepelen található.)

A) Fertő-Hanság N. P.

F) Aggteleki N. P.

B) Őrségi N. P.

G) Bükki N. P.

C) Balaton-felvidéki N. P.

H) Hortobágyi N. P.

D) Duna-Dráva N. P.

I) Körös-Maros N. P.

E) Duna-Ipoly N. P.

J) Kiskunsági N. P.

67) A park területén található az a sós vizű szikes tó, amely a vízi növényzet térhódítása miatt pusztuló fázisban van.

68) A park területén dolomitból és mészkőből álló hegység húzódik, amely karsztos ivóvízbázist biztosít. A látványos karsztjelenségeket (barlangok, víznyelők, töbrök) vad szurdokvölgyek választják el egymástól. A táj arculatát változatossá teszik a bazaltplatók, bazaltoszlopok, tanúhegyek.

69) Az egyik fő folyóját tápláló vizek az Erdélyi-középhegységből erednek.

70) A park területéhez tartozik az az ártéri erdő, amelyet Európában is egyedülálló módon, hatalmas területen önt el a víz. Természetvédelmi értékét holtágai, szigetei, gazdag nagyvad-állománya és fészkelő vízimadarai adják.

71) A park homokhátságai az ős-folyó által szállított hordalékból épülnek fel, amelyet a szél formált. Vonulatai között, a szél által kifújta mélyedésekben szikes tórendszer található.

72) A feltöltődéssel keletkezett területet a folyók árvizek alkalmával tovább egyengették, így asztallap simaságúvá formálták. A hagyományos magyar pusztai élet bemutatása sok látogatót vonz a parkba. Ma Európa legnagyobb füves pusztája.

73) A parkhoz tartozó vulkanikus hegység a harmadidőszakban jött létre az Északnyugati-Kárpátok belső vulkáni vonulatának részeként. Legmagasabb pontja a 938 m magas Csóványos.

74) A hegyekből érkező folyók alakították ki azt a tájat, amely ennek a nemzeti parknak a része. A kavicstakaróból felépült dombok tetejére húzódó ősmagyar települések határvédelmi feladatokat láttak el.

75) A park területén található hegység dolomitból és mészkőből épült fel, különleges mészkősziklái, karsztos formakincse kedvelt kirándulási célpont. Központjában felszíni vízben szegény fennsík húzódik, népies nevén az Óriások asztala.

76) A park különleges kőzete az óidőben sivatagi körülmények között keletkezett vörös homokkő, amelyet építkezésre használtak.

ROMÁNIA SZÁMOKBAN

Útmutató: Románia néhány számadata összekeveredett. A nagyságrendek megfigyelésének segítségével írd a megfelelő szám betűjelét a fogalom mögé! (Az adatok egész számra kerekítve, megközelítő értékben vannak megadva.)

A) 1000 B) 26 C) 75 D) 2007

E) 10 F) 2543 G) 61 H) 44

77) Az ország legmagasabb pontja (m):

A főváros földrajzi koordinátái:

78) é. sz. (°):

79) k. h. (°):

80) A Duna romániai szakaszának hossza (km):

81) Az évi középhőmérséklet (°C):

82) Az unióhoz való csatlakozás éve:

83) Az országban születéskor várható élettartam (év):

84) A városi lakosság aránya (%):

TERMÉSZETBÚVÁR

Útmutató: Ezt a feladatot a Természetbúvár folyóirat Hazai tájakon című rovata alapján készítettük. A feladatok leírásokat tartalmaznak, amelyhez a megismert táj nagybetűs jelét, illetve a megfelelő kép kisbetűs jelét kell írnod. Tehát minden feladathoz egy kis- és egy nagybetű tartozik. Pontot akkor kapsz, ha mindkét betűt feltüntetted az értékelőlapon a feladat sorszama mellett.

- A) Szigetköz B) Kelet-Mecsek C) Észak-Mezőföld
D) Keszthelyi-hegység E) Vajdavár-hegység F) Pilis

85) A víz által szállított uszadék, az alámosott partok, a jégtorlaszok és árvizek a hegyekből érkező folyót a medrek irányváltásával ágakra szabdalják.

f)

86) A XXI. század elején nagy civil összefogás hatására sikerült megakadályozni, hogy a bánáti bazsarózsa legfontosabb lelőhelyén ne építsék meg a tervezett NATO lokátort.

g)

87) A táj egyben vízvásztó is, kilencvennél több forrása, saját vízhálózata van. A patakok eróziója is szerepet játszott a különleges sziklaereszek kialakításában.

h)

88) Két vulkanikus hegység közé ékelődve a táj messziről felismerhető fehér mészkőképződményeiről, amelyek a mélyben csodálatos barlangokat rejtenek. A Sátorkőpusztai-barlang falát borsókő, aragonit és gipsz borítja.

j)

89) A táj mészköves-dolomitos kőzetanyagába az erózió lenyűgöző árkokat, badlandszerű vízmosásokat, törmeléklejtőket alakított ki. A kőzet anyagát bányászták, utak burkolására használták.

j)

90) A tájon a jégkorszakban lerakódott löszporon kiváló minőségű feketeföld képződött. 2015-ben nyilvánították védetté az Aszal-völgyet, illetve a tőle nem messze húzódó szigetszerű, értékes gyepfoltokat is.

k)

91) A dombvidék a külső erők erősen pusztító hatása alatt áll, a tájat alkotó homokkő különleges sziklaképződményeket hozott létre, ahonnan az elterülő tájat messze belátni.

l)

92) A tájon az ember hagyományos foglalkozását, az üveghuták működtetését a települések nevei őrzik. A sok forrás és patak vadregényes völgyeket hozott létre. Különleges látvány az eredeti helyzetükből kibillent üledékes rétegeken keresztülbukó kis patak.

Fotó: Horváth Gyula János

m)

93) A tájat alkotó középidői mészkőrétegekre a harmadidőszakban újabb üledék rakódott, és ebből a korból származik a valaha itt bányászott barnaköszén is. A bányát 2003-ban zárták be.

n)

94) A terület vízszabályozási munkálatai miatt a 90-es években a folyó főágából nem jutott be a mellékágakba a víz, ezért megindult a holtágai eutrofizációja.

o)

TELEKI PÁL ÉLETE

Útmutató: Teleki Pál életének néhány mozzanatát idézzük fel, azonban mindenhol kihagytuk a megfelelő ország nevét. Feladatod, hogy az országok neveit behelyettesítsd a szövegben. Válaszaidat vedesd át az értékelőlapra! (A feladatban a kipontozás hosszúsága nem utal az ország nevének hosszúságára. A toldalékokat nem jeleztük, az értékelőlapon anélkül is elfogadható a megoldás.)

Teleki Pál élete során számos külföldi földrajzi társaság választotta tiszteletbeli tagjává. A(z)(95) egyik neves egyeteme díszdoktori címmel tüntette ki. Ma(96) van az a tájegység, ahonnan arisztokrata családja származott. Földrajzi érdeklődését részben nagybátyjától kapta, aki sokat mesélt csodás utazásairól, vadászatairól, felfedezett vulkánjáról, a nagy tavakról, egzotikus állatokról. Az általa felfedezett vulkán ma (97) található. Nemzetközi hírnévre akkor tett szert, amikor elkészítette és be is mutatta(98) történeti atlaszát. Politikai-földrajzi munkája volt a Kárpát-medence néprajzi viszonyait ábrázoló Carte Rouge, amelyet 1920-ban(99) mutatott be. Életének önkezével vetett véget, amikor miniszterelnökként nem vállalt szerepet a II. világháború alatt (100) lerohanásában.